

Svět vědy záhadný i zábavný

Vlastní jména okolo nás – osobní jména

Mgr. Jaroslav David, Ph.D.

Katedra českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě

Kontaktní e-mail: jaroslav.david@osu.cz

Web: www.osu.cz / www.jardavid.ic.cz

SLOVNÍK POJMŮ	
	Jméno označující jedinečný objekt, např. osobu, město, firmu či instituci, např. <i>Pavel Kučera, Praha, Opava, Dunaj, Arcelor Mittal, Ostravská univerzita</i> . Opakem je apelativum/obecné jméno , např. <i>muž, město, řeka, škola</i> .
	Vlastní jméno lidské bytosti (osobní jméno), např. <i>Josef Novák, Petra Kvitová, Tomáš Klus, Honza, Míša, Ozzy</i> .
	Dědičná součást osobního jména, která je neměnná a má úřední podobu, např. <i>Kučera, Otisk, Byrtusová</i> .
	Zeměpisné jméno, např. název města, vesnice, řeky, pohoří, ulice, např. <i>Ostrava, Janovice, Odra, Beskydy, náměstí Komenského</i> .
	Neúřední, doplňkové osobní jméno, které je většinou posměšné a charakterizuje svého nositele, např. <i>Špekoun, Bárbí, Prkno, Brumík</i> .
	Tzv. druhé, doplňkové jméno, které až do zavedení příjmení, rozlišovalo lidi se stejným rodným jménem, např. <i>Janek řečený Kovář, Janek zvaný Černý</i> . Na rozdíl od příjmení nebylo stálé.
	Vytváření ženské podoby osobního jména ze jména mužského, např. <i>Dvořák – Dvořáková</i> .

Přiřaďte termíny k jejich vysvětlení:

příjmení antroponymum onymum/proprium příjmi přezdívka toponymum přechylování

Seznam literatury:

- .....
- .....
- .....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

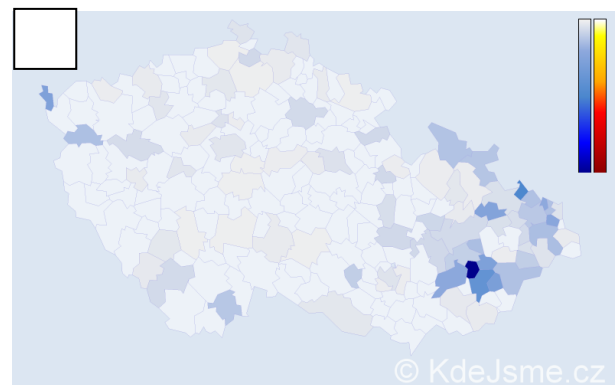
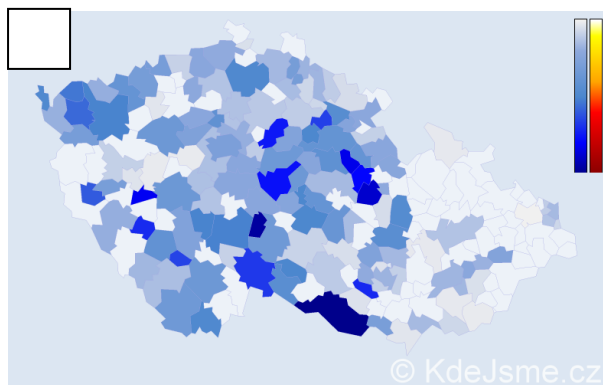
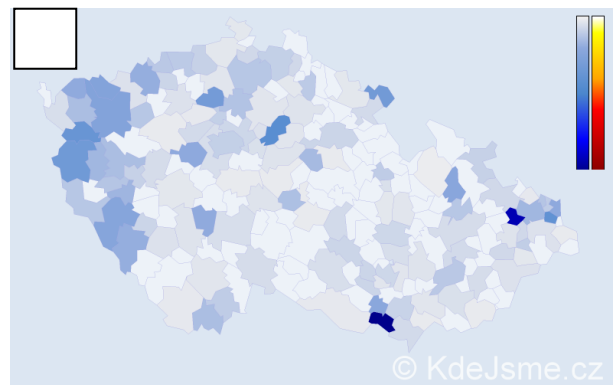
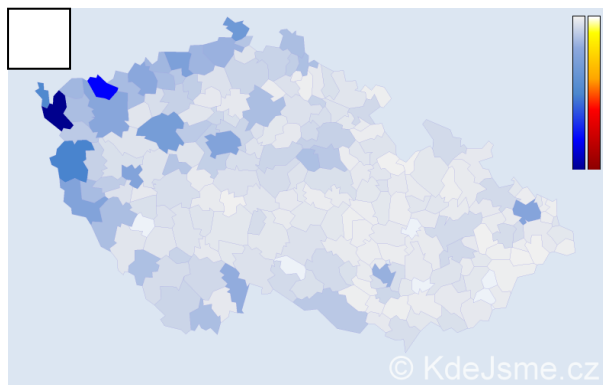
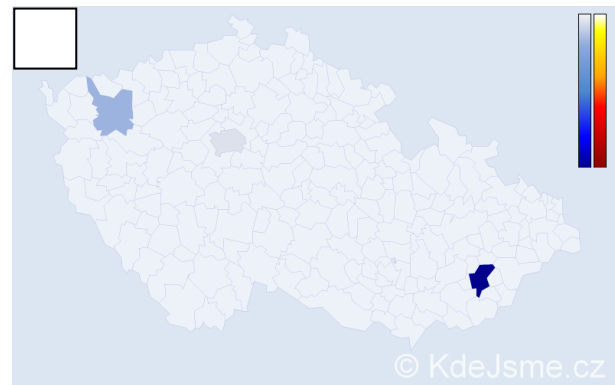
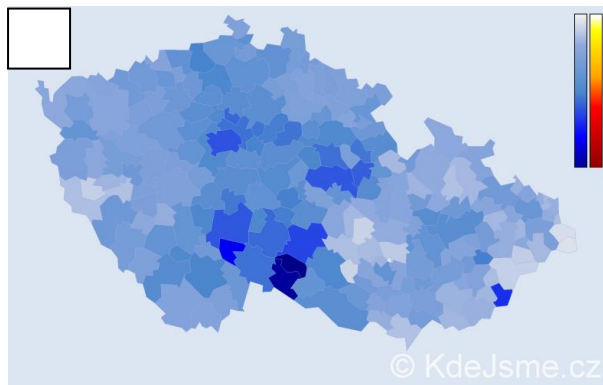
UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚKOL 1

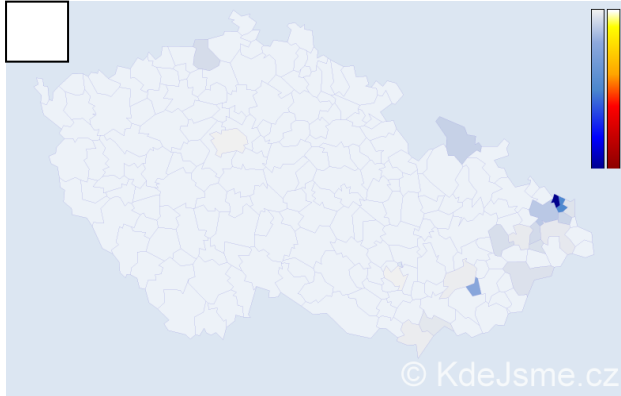
Pokuste se připojit příjmení k jejich výkladu a následně k mapě výskytu. Zamyslete se nad tím, jak jsou příjmení na mapě rozložena.

- A) Jméno vzniklo podle toho, že někdo byl někde „nový“: .....
- B) Jméno vzniklo podle toho, že člověk pocházel z Fulneku: .....
- C) Jmenuje se jako ten, kdo nám 24. prosince nosí dárky: .....
- D) Jedno z nejčastějších vietnamských příjmení: .....
- E) Romské příjmení dle profese, náleží k nejčastějším na světě: .....
- F) Příjmení podle řemesla, pracuje se dřevem: .....
- G) Příjmení vzniklo ze zdobněliny nářeční podoby osobního jména Jiří: .....

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vaše poznámky:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

ÚKOL 2

Jak tato osobní jména vznikla? Pokuste se vytvořit jejich tzv. domácké podoby.

Jan .....

Josef .....

Zuzana .....

Václav .....

Markéta .....

Jaroslav .....

Kateřina .....

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚKOL 3

Porovnejte tabulku nejčastěji dávaných osobních jmen v roce 2010 a přehled jmen dávaných dětem v letech předchozích?

Jak se proměnila ve srovnání s generací Vašich rodičů, popř. babiček?

Existuje něco jako „móda“ v dávání jmen?

MÓDA
MÓDA
MÓDA

Pořadí rok 2010	Jméno	Počet	Pořadí mezi matkami rok 2010
1.	TEREZA	2695	26.
2.	ELIŠKA	2485	59.
3.	ADÉLA	1898	61.
4.	ANNA	1842	38.
5.	NATÁLIE	1755	145.
6.	KAROLÍNA	1712	67.
7.	BARBORA	1515	25.
8.	LUCIE	1514	4.
9.	KRISTÝNA	1501	47.
10.	VERONIKA	1431	8.

Pořadí rok 2010	Jméno	Počet	Pořadí mezi otci rok 2010
1.	JAN	3200	4.
2.	JAKUB	3115	27.
3.	TOMÁŠ	2560	6.
4.	ADAM	2156	65.
5.	DAVID	2055	8.
6.	LUKÁŠ	2044	14.
7.	VOJTĚCH	1971	49.
8.	MATĚJ	1967	86.
9.	MATYÁŠ	1809	308.
10.	DANIEL	1799	24.

PRAHA-Holky				PRAHA-Kluci			
	1968	1980	srpen 1997 a 1998		1968	1980	srpen 1997 a 1998
1.	Jana	Jana	Tereza	1.	Petr	Jan	Jan
2.	Martina	Lucie	Kateřina	2.	Martin	Petr	Tomáš
3.	Renáta	Kateřina	Kristýna	3.	Jiří	Martin	Martin
4.	Monika	Petra	Anna	4.	Pavel	Jiří	Jakub
5.	Ivana	Zuzana	Barbora	5.	Tomáš	Tomáš	Petr
6.	Lenka	Lenka	Karolína	6.	Jan	Pavel	David
7.	Kateřina	Martina	Nikola	7.	Michal	Michal	Filip
8.	Hana	Tereza	Lucie	8.	Roman	Lukáš	Lukáš

Jaké jméno byste nikdy svému dítěti nedal / nedala?.....

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚKOL 4

Představte si, že píšete román nebo televizní scénář seriálu ze školního prostředí. Pokuste se vymyslet jména následujících postav:

Mladý zamilovaný pár, kluk a holka .....

Učitelka češtiny, asi 50 let, přísná, ale sympatická .....

Běžná česká rodina .....

Studentka, která je hezká, ale je potvora a není kamarádká .....

Starý profesor matematiky, hodný pán .....

Bláznivý učitel chemie, asi 35 let .....

Sympatický student, líbí se holkám .....

Nesympatický student, podlézavý šprt .....

Hodná a milá babička, bývalá herečka .....

Mladá Američanka, lektorka angličtiny .....

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SKUPINOVÝ ÚKOL

Vytvořte slovníkové heslo do internetové encyklopedie Wikipedia.

Jméno:

Název školy:

Ročník:

Název hesla:

Seznam použité literatury:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Znění hesla:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ